

Kraj Vysočina

Téma: Výpočty ekonomických ukazatelů – díl 2.

Vypracoval/a: Ing. Jana Wasserbauerová

TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

Základní ekonomické ukazatele

- kapacita
- využitelný časový fond
- technická výkonnost

Kapacita je ovlivněna oběma faktory
(využitelným časovým fondem, výkonností).

Výrobní kapacita

- Udává nám maximálně možný objem výrobků, které může daný podnik (dílna, divize) vyrobit.
- Je dána výkonem a dobou, po kterou je jednotka v činnosti.
- Rozlišujeme:
 - **teoretickou kapacitu** – jde o hodnotu, která je určena teoreticky a představuje ideál
 - **praktickou kapacitu** – zjištěná kapacita na základě měření v praxi, kdy se počítá i s možnými výpadky během provozu
 - **nominální kapacita** – udává výrobce v technickém katalogu
 - **maximální kapacita** – jde o stanovení možné kapacity v daném provozu za určitý časový úsek
 - **minimální kapacita** – nejmenší možná kapacita, při které je možný provoz

Výrobní kapacita závisí na:

- organizaci práce
- technické úrovni strojů
- technologiích
- zaměstnancích (kvalifikace, dovednosti, praxe)
- kvalitě surovin

Výkon

- Vyjadřuje maximální výrobnost za jednotku času.
- Stroje – *kapacitní norma výrobnosti* – Maximální počet výrobků, který může být strojem vyroben za časovou jednotku.

Časový fond

- Časový fond stroje je plánovaný počet dnů, hodin jeho činnosti za časovou jednotku (rok, den, směnu).
- Rozlišujeme:
 - Kalendářní časový fond (T_k)
 - Nominální časový fond (T_n)
 - Využitelný časový fond (T_p)
 - Časový fond pracovníků (T_d)

Kalendářní časový fond (Tk)

- Je určen celkovým počtem dní v roce 365 nebo hodin 8460.
- Používá se při výpočtech výrobní kapacity v nepřetržitém provozu.

Nominální časový fond (Tn)

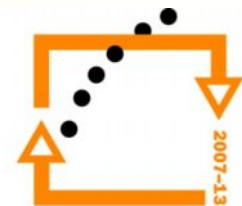
- Vzniká odpočtem všech nepracovních dnů včetně podnikové dovolené od kalendářního časového fondu.

Využitelný časový fond (T_p)

- Vzniká odpočtem plánovaných prostojů (generální opravy, údržba strojů) od nominálního časového fondu.

Časový fond pracovníků (T_d)

- Zohledňuje celkový nárok pracovníků na dovolenou (v hodinách), tak i skutečnost zákonem stanovené pracovní doby.

Výpočty kapacity K

- Pomocí obecného vzorce
 - $K = v * F$ (výkonnost*časový fond)
 - Nejčastěji se používá tento vzorec při stanovení výrobní kapacity v naturálních jednotkách
- S využitím kapacitních norem pracnosti
 - $T_k = 1/(k_1 * k_2)$
 - T_k ...kapacitní norma pracnosti v normohodinách
 - k_1 ... koeficient plnění norem
 - k_2 ... koeficient progrese vyjadřující růst produktivity práce
 - Využívá se ve strojírenství

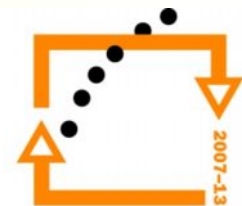
Výpočty kapacity K

- Výpočet s využitím kapacitní normy pracnosti
 - $Q_p = T_p/t_k$

Výrobní kapacita je vyjádřena jako maximálně možný objem výroby dosažený za časovou jednotku. Skutečně dosažený objem výroby bude vždy nižší, maximálně stejný. Poměr mezi skutečným stavem a vypočtenou kapacitou udává využití výrobní kapacity a dosahuje hodnot od 0 do 1 nebo se vyjadřuje v procentech.

Výpočet produktivity

- Produktivita je počet výstupů za danou časovou jednotku
- Příklad: produktivita pracovníka, produktivita dílny...
- Q/t

Výpočet rentability

- Dostaneme přeměrováním různých veličin vůči sobě navzájem
 - Nákladová rentabilita= zisk/náklady
 - Fondová rentabilita= zisk/kapitál
- Rentabilita je stěžejní ukazatel při hodnocení podniku.

Výpočet výkonnosti

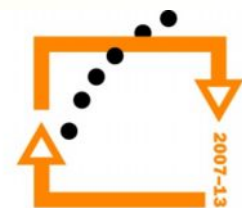
- Schopnost subjektu vyprodukovat za určité období souhrn statků a služeb.

Ekonomická efektivnost investic

- Jde o posouzení, zda-li se vložené prostředky podniku vrátí zpět.
- Je založeno na porovnání peněžních výdajů na investici s peněžními příjmy z investice, spolu s časem.
- Ukazatelé využitelnosti HIM
 - **Koeficient časového využití ($K_{\check{c}v}$)**
 - $K_{\check{c}v}$ = skutečný čas činnosti stroje / časový fond stroje
 - v hodinách
 - **Koeficient výkonového využití (K_{vv})**
 - K_{vv} = skutečný výkon stroje za hodinu / maximálně možný výkon stroje za hodinu
 - **Koeficient celkového využití (K_{cv})**
 - K_{cv} = koeficient časového využití * koeficient výkonového využití
 - **Koeficient využití (K_v)**
 - K_v = skutečná doba provozu / využitelný časový fond * 100 [%]

Použité zdroje a literatura

- BELLOVÁ, Jana. *Ekonomie nejen k maturitě (Ekonomické výpočty a projekty)*. 1. vyd. Kralice na Hané: ComputerMedia, s. r. o. 2008. 232s. ISBN 978-80-7402-005-6

OP Vzdelávání
pro konkurenceschopnost

Děkuji za pozornost

